

คำวินิจฉัยของ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๔๕

วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริง

๑. คดีตามคำร้องนี้ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยกับพวกร่วมกันชำระหนี้เงินกู้แก่โจทก์จำนวน ๔,๖๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยจากต้นเงินดังกล่าวในอัตราร้อยละ ๑๗ ต่อปีนับตั้งแต่วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๓๕ ถึงวันฟ้อง (วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๑) และในอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี (เอ็ม อาร์ อาร์) บวก ๒.๕๐ ต่อปี ตามประกาศของโจทก์ที่มีผลใช้บังคับและที่ประกาศใช้บังคับต่อไปนับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ แต่ทั้งนี้ดอกเบี้ยถัดจากวันฟ้องต้องไม่เกินอัตราร้อยละ ๒๖ ต่อปี ตามที่โจทก์ขอ หากไม่ชำระให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๕๗๖๘ ตำบลลาดยาว (บางซื่อฝั่งเหนือ) อำเภอบางเขน (บางซื่อ) กรุงเทพมหานคร พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ออกขายทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้โจทก์ หากได้เงินไม่พอ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยกับพวก ออกขายทอดตลาดบังคับชำระหนี้โจทก์จนครบ ยกคำขอให้ชำระหนี้กู้เบิกเงินเกินบัญชี แต่ไม่ตัดสิทธิโจทก์ที่จะฟ้องบังคับใหม่ภายในกำหนดอายุความ

จำเลยกับพวกอุทธรณ์พร้อมยื่นคำร้องขออุทธรณ์อย่างคนอนาถา ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มิได้ยากจนเสียทีเดียว น่าจะพอมีเงินเสียค่าธรรมเนียมศาลได้บ้าง ส่วนจำเลยที่ ๓ คงได้ความเพียงพออาชีพรับราชการ จึงยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลชั้นอุทธรณ์ได้ทั้งหมด คดีมีเหตุผลสมควรที่จะอุทธรณ์ จึงอนุญาตให้จำเลยทั้งสามดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในชั้นอุทธรณ์ได้โดยยกเว้นเฉพาะไม่ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมรวมทั้งค่าทนายความซึ่งจะต้องใช้แก่โจทก์มาวางพร้อมอุทธรณ์ ส่วนค่าธรรมเนียมศาลชั้นอุทธรณ์ให้จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ นำมาวางภายใน ๒๐ วัน

จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง

๒. ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ มีงานทำและมีรายได้โดยจำเลยที่ ๑ รับจ้างประสานงาน จำเลยที่ ๒ เป็นพยาบาล และจำเลยที่ ๓ เป็นครู ทั้งจำเลยที่ ๒ และที่ ๓

ยังมีทรัพย์สินเป็นที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างซึ่งติดงานอยู่กับโจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ จึงยังมีทางที่จะหาเงินมาชำระค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ได้ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ จึงไม่ใช่คนยากจนถึงขนาดที่ไม่สามารถชำระค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ได้ ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกเว้นเฉพาะไม่ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมรวมทั้งค่าทนายความซึ่งจะต้องใช้แก่โจทก์มาวางพร้อมอุทธรณ์ ส่วนค่าธรรมเนียมศาลชั้นอุทธรณ์ให้จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ นำมาวางภายใน ๒๐ วัน นั้นชอบแล้ว จึงมีคำสั่งยกคำร้อง ให้จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ นำเงินค่าธรรมเนียมศาลชั้นอุทธรณ์มาวางต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนด ๒๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งนี้

จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ฎีกาคำสั่งศาลอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า คดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์แต่เฉพาะบางส่วน จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ต่อมาศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้องของจำเลย คำสั่งของศาลอุทธรณ์ จึงเป็นที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า จำเลยกับพวกไม่มีสิทธิฎีกา จึงไม่รับฎีกา

จำเลยกับพวกยื่นคำร้องโต้แย้งต่อศาลฎีกาเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวจำกัดสิทธิในการฎีกา คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกาคำสั่งของจำเลยจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาขอที่จะยกขึ้นวินิจฉัย โปรดมีคำสั่งรับฎีกาคำสั่งของจำเลยกับพวกไว้พิจารณาต่อไป

๑. ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ว คดีนี้ศาลชั้นต้นได้หยิบยกบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า มาใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยมีคำสั่งไม่รับฎีกาของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ จำเลยกับพวกยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่รับฎีกา โดยโต้แย้งว่าบทกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๐ ใช้บังคับไม่ได้ ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องใช้บทกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนี้ จึงเป็นกรณีมีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงให้รอการวินิจฉัยมีคำสั่งคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งปัญหาที่จำเลยกับพวกโต้แย้งผ่านสำนักงานศาลยุติธรรมไปตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ

พิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

๔. สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีดังกล่าวอยู่ในบังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยประเด็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

มาตรา ๒๕ “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๓๐ “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖

“ผู้ใดมีความจำนงจะฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถา ให้ยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่จะฟ้องหรือได้ฟ้องคดีไว้แล้ว พร้อมกับคำฟ้อง คำฟ้องอุทธรณ์ คำฟ้องฎีกา คำร้องสอด หรือ

คำให้การ แล้วแต่กรณี และสาบานตัวให้คำชี้แจงว่า ตนไม่มีทรัพย์สินพอจะเสียค่าธรรมเนียมศาล ถ้าบุคคลนั้นตกเป็นคนยากจนลงภายหลัง จะยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก็ได้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จดถ้อยคำสาบานของผู้ขอฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถแล้ว ให้ศาลจัดส่งสำเนาถ้อยคำเช่นนั้นไปให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง พร้อมด้วยสำเนาคำขอฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถ และถ้าโจทก์เป็นผู้ยื่นคำขอเช่นนั้นให้ส่งสำเนาคำฟ้องไปด้วย แต่ถ้าเป็นกรณีขอฟ้องอย่างคนอนาถซึ่งจำเลยไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๓ ตรี

เมื่อศาลได้ฟังคู่ความทุกฝ่ายและทำการไต่สวนตามที่เห็นสมควรแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือยกคำขอนั้นเสีย เว้นแต่ในกรณีขอฟ้องคดีอย่างคนอนาถ ซึ่งจำเลยไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร ให้ศาลพิจารณาคำขอนั้นอย่างคำขออันอาจทำได้แต่ฝ่ายเดียว ถ้าศาลอนุญาตตามคำขอคำสั่งอนุญาตนั้น ให้เป็นที่สุด

ถ้าศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำร้องเสียทีเดียว ผู้ยื่นคำขออาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้พิจารณาคำขอนั้นใหม่ เพื่ออนุญาตให้ตนนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าตนเป็นคนยากจนก็ได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้แต่เฉพาะบางส่วน หรือมีคำสั่งให้ยกคำขอเสียทีเดียว ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นศาลชั้นต้น ผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อศาลอุทธรณ์ได้ภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันมีคำสั่ง ถ้าเป็นการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา ผู้ขออาจอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำขอเป็นคำร้องต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดเดียวกัน คำสั่งของศาลอุทธรณ์เช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด”

คำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลฎีกายืนยันว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า เป็นบทกฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่คดี จึงอยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และคำร้องถูกต้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ จึงมีมติรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดดังกล่าว ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ตามคำร้องของจำเลยผู้ร้องโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ นั้น พิเคราะห์ได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ ในเรื่องการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถา ผู้ขออาจเป็นได้ทั้งฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยก็ได้ ศาลจะเป็นผู้พิจารณาตามคำขอโดยใช้ดุลยพินิจจากการฟังคู่ความทุกฝ่ายและทำการไต่สวนตามที่เห็นสมควรแล้วมีคำสั่งที่จะทำให้อภิสิทธิ์แก่ผู้ขอไม่ว่าจะเป็นฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยที่ได้ขอฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถา ทั้งนี้ กฎหมายยังได้บัญญัติว่า หากผู้ขอไม่พอใจในคำสั่งของศาลเบื้องต้นก็สามารถอุทธรณ์ต่อไปยังศาลที่มีลำดับสูงกว่าได้อีกหนึ่งชั้น และคำสั่งของศาลที่มีลำดับสูงกว่านั้นให้เป็นที่สุดจึงเห็นได้ว่า การที่ผู้ขอฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาจะเกิดสิทธิในการดำเนินคดีเช่นนั้นได้ต่อเมื่อศาลพิจารณาและมีคำสั่งให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาแล้วเท่านั้น ไม่ว่าจะมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลแต่เฉพาะบางส่วนก็ตามผู้ขอมิได้มีสิทธิที่จะดำเนินคดีเช่นนั้นมาก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ บัญญัติในเรื่องการขอฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาไว้ก็เพื่อให้ผู้ขอซึ่งเป็นคนที่มีฐานะยากจนไม่มีทรัพย์สินพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลสามารถที่จะฟ้องหรือต่อสู้คดีได้ โดยต้องผ่านกระบวนการที่กฎหมายบัญญัติไว้ประกอบกับการให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจที่จะพิจารณาให้สิทธิแก่ผู้ขอ อนึ่ง เมื่อผู้ขอยังไม่พอใจในคำสั่งศาลก็อาจอุทธรณ์ต่อศาลที่มีลำดับสูงกว่าได้อีกหนึ่งชั้นและคำสั่งของศาลอุทธรณ์เช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการพิจารณาทบทวนคำสั่งศาลชั้นต้นโดยศาลอุทธรณ์ แต่เพื่อมิให้การดำเนินคดีล่าช้าเกินสมควรจึงกำหนดให้การพิจารณาในชั้นศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดไม่ใช่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ขอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ แต่ประการใด

ข้อเท็จจริงในคำร้อง คำขอที่ผู้ร้องขอฟ้องหรือต่อสู้คดีอย่างคนอนาถาต่อศาลยุติธรรมในคดีนี้ได้รับการพิจารณาจากศาลแล้ว การใช้ดุลยพินิจของศาลในการมีคำสั่ง ศาลยอมได้พิจารณาจากคำคู่ความของทุกฝ่าย คำพยานบุคคล พยานเอกสาร และหลักฐานอื่น พร้อมทั้งไต่สวนตามที่ศาลเห็นสมควร ถือว่าเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางศาลตามกระบวนการยุติธรรมแห่งกฎหมายที่เป็นความหมายหนึ่งของหลักนิติธรรมและเป็นเรื่องปกติที่ศาลยุติธรรมถือปฏิบัติ ประกอบกับผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ขอต่อสู้คดีอย่างคนอนาถามีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ บัญญัติไว้ จึงมีหน้าที่ให้ปากคำและนำพยานหลักฐานเข้าสืบให้ศาลเชื่อโดยปราศจาก

ข้อสงสัยว่าไม่สามารถหาเงินค่าธรรมเนียมมาวางศาลได้แน่นอน และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคสี่ ก็ให้โอกาสผู้ร้องยื่นคำขอให้ศาลพิจารณาใหม่เพื่อให้ตนนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่า ตนเป็นคนยากจนได้อีกครั้ง ดังนั้น เมื่อศาลยุติธรรมโดยศาลอุทธรณ์พิจารณาและมีคำสั่งและเป็นที่สุดตามกฎหมายแล้ว ต้องถือว่าผู้ร้องได้รับสิทธิและเสรีภาพและใช้สิทธิเสรีภาพของตนอย่างเพียงพอตามกฎหมายแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ที่บัญญัติในเรื่องการยื่นคำขออุทธรณ์คำสั่งศาลในกรณีดังกล่าวโดยให้ถือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด จึงมิได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพที่กระทบกระเทือน ต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ แต่อย่างใด เพราะให้โอกาสพอสมควรแต่กรณีแล้ว ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ใช้บังคับกับบุคคลโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นคู่ความฝ่ายใดอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแม้จะบัญญัติให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด ถือได้ว่าผู้ร้องได้รับการเยียวยาโดยการพิจารณาคำร้องขออย่างเพียงพอในการขอใช้สิทธิแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๖ วรรคห้า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ